

Fellesløft Trøndelag

Erfaringer

Innholdsliste

Formål med rapporten	3
Om Fellesløft Trøndelags bakgrunn og tilnærming	4
Organisering og involverte i Fellesløft Trøndelag	5
Viktigheten av en felles visjon	6
Prosjektmål - strategiske valg og begrensninger	8
Prosessbeskrivelse - slik har vi jobbet med målene	9
Ny kunnskap og erfaringsdeling	9
Økt kunnskap om missions og systeminnovasjon	10
Nettverk og samarbeid	11
Ny retning	15
Stimulere til innovasjon og eksperimentering	18
Åtte anbefalinger til videre arbeid	21
Ungt utenforskap - Er vi på vei mot mer bærekraftige løsninger for ungt utenforskap?	26

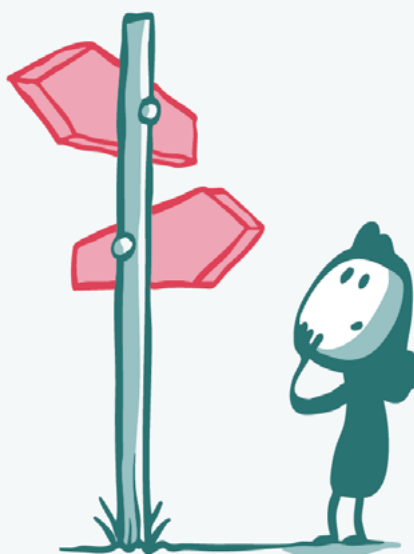
Formål med rapporten

I denne rapporten har vi oppsummert det vi har erfart og lært fra prosjektet Fellesløft Trøndelag - ungt utenforskap. Vi har også noen tanker om hvordan vi kan fortsette dette arbeidet, og sammen finne bærekraftige løsninger for å forebygge og redusere ungt utenforskap.

Fellesløft Trøndelag har utviklet en nettressurs som vil være tilgjengelig i videre arbeid, og vi håper at ressursen og denne rapporten inspirerer til systemisk arbeid og nye initiativer i tiden framover.

Våre anbefalinger er rettet mot beslutningstakere og ledere, både i kommunene, regionalt og nasjonalt. Skal vi få til endring må vi nå ut til de som arbeider med rammeverk og de lange linjene, men vi håper at denne rapporten også kan være til inspirasjon for alle som jobber med og for barn og unge.

Vi vil benytte anledningen til å takke alle som har bidratt inn i Fellesløft Trøndelag. tyringsgruppa, Alliansen, prosjektgruppa, deltakere fra kommuner og frivillige organisasjoner, PRI. Alle som har bidratt med gode innspill, kunnskap og engasjement. Det har vært helt uvurderlig. Det er ingen tvil om at det er et stort engasjement for å lykkes i dette arbeidet, og en stor vilje til å samarbeide på tvers for å lykkes.

Om Fellesløft Trøndelags bakgrunn og tilnærming

Fellesløft Trøndelag - ungt utenforskap ble initiert av Fylkesstyret i KS Trøndelag i 2020.

Det økende utenforskapet blant unge er en felles utfordring kommunene står ovenfor. På bakgrunn av dette besluttet Fylkesstyret i KS følgende vedtak: «Fylkesstyret slutter seg til at KS Trøndelag forbereder søknad om skjønnsmidler på vegne av kommunene i Trøndelag».

Fra vedtaket i Fylkesstyret:

«Det er viktig at prosjektet utarbeides slik at det kobles til pågående satsinger, involverer bredt i prosessen og tar utgangspunkt i de ulike kunnskapsgrunnlagene vi har tilgang på, både regionalt og nasjonalt. Fylkesstyret ser en tydelig kobling til Partnerskap for Radikal innovasjon som vil gi både fellesløftet og partnerskapet en merverdi. Vi ønsker gjennom prosjektet i Trøndelag å bidra som regional pilot i Partnerskap for Radikal innovasjon».

I planlegging av prosjektet ble det gitt mange innspill og ideer i både Fylkesstyret og Kommunedirektørutvalget i KS Trøndelag, i tillegg til at Statsforvalteren og KS Trøndelag bidro med sine momenter. De mottatte innspillene ga et tydelig signal om:

- å ta utgangspunkt i de ulike kunnskapsgrunnlagene.
- fokus på samarbeid og koordinering.
- å jobbe sammen med Partnerskap for radikal innovasjon.

Disse innspillene danner grunnlaget for utviklingen av prosjektets mål.

Vårt samarbeid med Partnerskap for radikal innovasjon og rollen som regional pilot har gitt oss tilgang til kunnskap og metoder om nye arbeidsmåter som er avgjørende for å løse store samfunnsflokke på tvers av forvaltningsnivåer og fagområder.

Organisering og involverte i Fellesløft Trøndelag

Styringsgruppe og prosjektgruppe

Før prosjektstart ble det etablert en styringsgruppe, og etter oppstart ble en prosjektgruppe opprettet for å jobbe tettere med prosjektleder. Denne har blitt utvidet underveis i prosjektet.

RESSURS	ROLLE
Annikken Kjær Haraldsen Regionleder KS Trøndelag	Prosjekteier og leder av styringsgruppa
Camilla Juul	Prosjektleder
May Beate Haugan, NAV	Styringsgruppe
Bjarne Lervang, Trøndelag Fylkeskommune	Styringsgruppe
Hanne Øksnes, Statsforvalteren	Styringsgruppe
Jan Inge Kaspersen, KS-styret	Styringsgruppe (gikk ut i 2023)
Kirsten Viga Skretting, KS PRI	Styringsgruppe
John Tore Vik, Trøndelag Fylkeskommune	Prosjektgruppe og Alliance
Reidun Korssjøen, Statsforvalteren	Prosjektgruppe og Alliance
Marie Holtan, NAV Trøndelag	Alliance
Anders Näsström, Røde Kors	Alliance
Veronica Skjetlein, Studentsamskipnaden	Alliance
Hege Levidatter Hansen, Blå Kors	Alliance

Denne tverrfaglig sammensatte styringsgruppa har vært en aktiv og viktig del av prosjektets utvikling, og har bidratt med faglig innsikt, veiledning og forankring. De har støttet prosjektet gjennom engasjement og ved å invitere Fellesløftet inn på ledermøter og arenaer for å informere om arbeidet.

Prosjektgruppen har jobbet tett med prosjektleder og vært avgjørende for prosjektet med sin brede kompetanse og erfaring fra arbeid med unge og unge voksne. Tidlig i prosjektet ble det besluttet å bruke en mission-tilnærming med fokus på overgangen fra ungdom til ung voksen. Prosjekteier og styringsgruppe har hatt stor forståelse av at dette er en type arbeid som tar tid, fordi vi skal gå opp noen nye stier. Det har vært brukt nye tid på å forankre behovet for å jobbe på nye måter, få innspill fra nøkkelpartnere, bygge nettverk og etablere samarbeidspartnere.

Viktigheten av en felles visjon

Fremtidsvisjonen til Fellesløft Trøndelag

«Alle unge har framtidstro, kjenner tilhørighet og bidrar med sine ressurser i samfunnet.»

Helt fra starten ville Fellesløft Trøndelag etablere en felles rettesnor som skulle hjelpe oss å holde en stø kurs gjennom et langt løp. Vi samskapte en visjon som skulle bidra både til å samle teamet til felles innsats, og som formidlet for omverdenen hva vi holdt på med. En felles visjon hjelper oss å løfte blikket og se utover sektorinndelinger og individuelle agendaer. Den kan motivere hver av oss til å se våre ulike roller inn i arbeidet i en større helhet.

Å gi ungdom framtidstro er fundamentalt både for den unge selv og for framtidens samfunn. Forskning viser at en stor del av ungdommen ser på fremtiden som skremmende. Det er viktig at unge har håp og tro på egen verdi. De skal være med å forme sin egen framtid.

Å kjenne tilhørighet er et grunnleggende behov alle mennesker har. Vi trenger å føle oss som en del av et fellesskap. I en tid hvor mange tradisjonelle fellesskap er svekket, må vi arbeide for å bygge større og mer inkluderende fellesskap som anerkjenner mangfold og gir plass til alle.

Å bidra med sine ressurser handler om å verdsette unges bidrag, enten det er i skole og utdanning, arbeidslivet eller i samfunnet for øvrig. Vi må kommunisere tydelig at alle unge har en egenverdi, og at deres deltakelse er avgjørende for samfunnet. Når unge opplever at de blir verdsatt, og har reelle muligheter til å delta i samfunnet, bidrar det til større tro på seg selv og framtida. Det er viktig at tjenester rettet mot ungdom bygger opp under dette.

Det gir kraft når mange aktører, fra politikere til lærere, fra foreldre til lokale bedriftsledere, fra frivillige til ungdommene selv har et felles bilde av hva vi jobber mot. Hver og en av oss har en viktig rolle for at vi skal lykkes, og det kreves at vi har vilje til å arbeide sammen på nye og innovative måter, og at vi spiller på samme lag og forsterker hverandres arbeidsmåter og innsats.

Prosjektmål - strategiske valg og begrensninger

Når vi skulle sette oss noen hovedmålsettinger for vårt eget arbeid, tok vi utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget. Vi har god innsikt i hvorfor vi ikke lykkes godt nok med å inkludere flere unge i utdanning og arbeidsliv. Det er gjort mye forskning som er relevant for ungt utenforskap.

Med dette i bagasjen, og gjennom våre egne møter og samskapingsøker, har vi kartlagt de viktigste utfordringene:

- **Mange ukoordinerte tiltak:** Det finnes mange tiltak for utsatte unge, men de virker ofte ikke sammen.
- **Tjenestene er ikke tilpasset behovene:** Mange tjenester treffer ikke de unges reelle behov.
- **Ungdommene blir ikke satt i sentrum.** Vi snakker for lite med de unge og vet for lite om hva de trenger.
- **Samarbeid på tvers fungerer ikke.** Silotenkning og sektorinndeling hindrer samhandling på tvers av fagfelt og sektorer.
- **Vi utnytter ikke samfunnets potensial.** Ungt utenforskap er et felles ansvar.

Hvordan kunne vi best svare ut disse store utfordringene, innenfor våre rammer for tids- og ressursbruk? Vi kom fram til at våre prioriterte mål var:

1. **Ny kunnskap og erfaringsdeling:** Prosjektet skal løfte ny forskning og kunnskap. Vi vil inspirere, motivere og tilrettelegge for erfaringslæring på tvers av kommuner og ulike aktører.
2. **Økt kunnskap om missions og systeminnovasjon:** Gjennom prosjektet vil vi øke kunnskapen om systeminnovasjon blant sentrale aktører og sikre forankring på tvers av sektorer og nivåer.
3. **Nettverk og samarbeid:** Vi vil etablere et nettverk av aktører fra ulike sektorer og nivå i Trøndelag for å løfte felles utfordringer og finne løsninger sammen på tvers av sektorer, formidle ny kunnskap og nye verktøy for å lykkes med samarbeid på tvers. Vi ønsker også å inspirere til å eksperimentere og prøve ut nye ting.
4. **Ny retning:** Fellesløft Trøndelag har som ambisjon å skape en felles retning for arbeidet med ungt utenforskap i regionen. Målet er å skape en felles visjon for hvordan vi inkluderer flere unge, en visjon som gir håp og tro på fremtiden – både for unge i dag og for de aktørene som skal jobbe sammen om denne utfordringen.
5. **Stimulere til innovasjon og eksperimentering med nye måter å jobbe på:** Vi bygger videre på eksisterende arbeid i regionen, og prosjektet skal stimulere til nye, innovative arbeidsmetoder, blant annet gjennom å vise til Statsforvalterens skjønnsmidler.

Prosessbeskrivelse - slik har vi jobbet med målene

Når vi jobber for å få til reelle løsninger som skal hjelpe de unge, vil vi fort støte på systemhindringer. Måten tjenester og «systemet» generelt fungerer vil kunne komme på tvers av spesialrettet innsats/tverrfaglig eller tverrsektoriell innsats og nytenkning. Fellesløft Trøndelag måtte ta inn over seg at vi stod ovenfor en samfunnsflope som krevde ny kunnskap og nye tilnærminger.

Våre aktiviteter har handlet om å ta tak i dette fra ulike hold. Vi har blant annet gjort en stor innsats for å få innspill fra nøkkelaktører, bygge nettverk, øke kompetansen om systeminnovasjon og tverrsektorielt samarbeid, og eksperimentere med nye løsninger. Her er en oversikt over hvordan vi har jobbet med de definerte hovedmålene.

1 Ny kunnskap og erfaringsdeling

Mål:

Prosjektet skal løfte ny forskning og kunnskap. Vi vil inspirere, motivere og tilrettelegge for erfaringslæring på tvers av kommuner og ulike aktører.

Kunnskapsdrevet innsats

Ungt utenforskap er et sammensatt og komplekst problem som krever mer enn bare gode intensjoner; det krever solid, forskningsbasert kunnskap. Det har allerede blitt gjort mye arbeid på dette området, og vi har lagt ned en stor innsats for å få en oversikt over kunnskapsgrunnlaget. I Fellesløft Trøndelag har vi løftet kunnskap og forskning som vi kan bruke til å redusere utenforskap i vår region. Metoder som individuell jobb støtte (IPS) og tiltak som bygger på tillitsfulle, langvarige relasjoner, har vist seg å gjøre en forskjell. Hvorfor? Fordi de møter ungdommene der de er og adresserer deres unike behov og fremtidsmål.

NEET-rapporten – Hva er årsaker til at unge faller utenfor og hvordan kan vi koble dem til samfunnet igjen?

For å styrke kunnskapen om ungt utenforskap fikk KS NORCE til å gjennomføre en analyse i 2021. NEET-rapporten «Unge som står utenfor arbeid, opplæring og utdanning (NEET) - En analyse av unge i NEET-kategorien» har vært et viktig kunnskapsgrunnlag for å forstå hvorfor mange unge faller utenfor, og hva som kan hjelpe dem tilbake. Den understreket at tjenester ofte ikke treffer godt nok og at tilbudene ikke er tilstrekkelig tilpasset den enkeltes behov. Et av de mest oppsiktsvekkende funnene fra rapporten var den avgjørende betydningen av relasjoner - både det å bygge relasjonell robusthet hos ungdom, og vektlegging av å bygge gode relasjoner i de ulike tiltakene, tjenestene og tilbudene som gis til unge.

Vi anbefaler å lese [NEET-rapporten](#), som gir verdifull innsikt om kjennetegn ved NEET-gruppen, hvordan de unge selv opplever frakoblingsprosessen og en god beskrivelse av svakheter i systemet som skulle ha fanget opp de unge. Rapporten hjelper oss å forstå utfordringene dypere og peker på nødvendige systemendringer for å forebygge og redusere utenforskap i Norge.

Andre kunnskapsgrunnlag og rapporter vi støtter oss til

Utfordringene er belyst i rapporter og lokale innsatser som beskriver manglende samordning og blindsoner mellom tjenestene:

- [Program for Folkehelsearbeid i Trøndelag](#)
- [Utviklingsprogrammet Absolutt](#)
- [0-24-piloten](#)
- [Rapport fra «Innbyggernes modell» i Trondheim kommune](#)
- Fafo rapporten: [«Hele mennesker- delte tjenester- utenforskap blant unge i utsatte boområder»](#)
- Fafo-rapporten : [«Trøbbel i grenseflatene»](#)
- [Samfunnsoppdrag. Barn og unge først. Vårt felles-ansvar](#) (Rapport fra operativ gruppe i Forskningsrådet til regjeringen med forslag til nye grep og langsiktige mål for å forhindre utenforskap.)
- Innspill fra Nettverket for Fellesløft Trøndelag:
[Samskapingsrapport fra digitalt kommunemøte for Fellesløft Trøndelag](#)

2 Økt kunnskap om missions og systeminnovasjon

Mål:

Gjennom prosjektet vil vi øke kunnskapen om systeminnovasjon blant sentrale aktører og sikre forankring på tvers av sektorer og nivåer.

I Fellesløft Trøndelag har det vært viktig å innpasse både kunnskap og forståelse om systeminnovasjon og nye verktøy og arbeidsmåter som gjør oss i stand til å prøve ut systemendring inn i arbeidet mot ungt utenforskap. Vårt mål har vært å øke forståelsen av systeminnovasjon blant nøkkelatører og sikre forankring på tvers av sektorer og nivåer. Gjennom prosjektet har vi utviklet et språk som knytter denne tilnærmingen til eksisterende tiltak og satsinger.

Internasjonale og nasjonale inspirasjoner

Vi har hentet inspirasjon og kunnskap fra både nasjonale og internasjonale aktører. Partnerskap for radikal innovasjon i KS, Dansk Design Center, og eksperter som Sarah Prosser, som er kjent for sin innsikt i sosial endring gjennom systemtenkning, har vært uvurderlige ressurser.

Vi har også fått verdifull veiledning og støtte fra Ottar Ness og Dina Von Heimburg ved Forskningscenteret Wellfare ved NTNU.

Disse samarbeidene har bidratt til å utdype vår forståelse og anvendelse av systeminnovasjon for å håndtere komplekse sosiale utfordringer. Et konkret eksempel på bruken av systeminnovasjon i praksis er Århus kommune og Årshuskompasset. Århus kommune har implementert nye måter å forbedre livskvaliteten for unge på, og gir inspirasjon til hvordan lignende modeller kan prøves ut i norske kommuner.

Samskaping og kartlegging

Viktige aspekter av vårt arbeid har inkludert samskapingsøkter hvor vi har kartlagt systembarrierer. Disse øktene har hjulpet oss å forstå dagens systemer bedre, identifisere sentrale utfordringer og utforske potensielle løsninger. Viktige spørsmål vi har adressert inkluderer:

- Hvordan ser dagens system ut?
- Hva er de største utfordringene?
- Hvilke løsninger trenger vi, og hvem må involveres for å realisere disse?

3 Nettverk og samarbeid

Mål:

Vi vil etablere et nettverk av aktører fra ulike sektorer og nivå i Trøndelag for å løfte felles utfordringer og finne løsninger sammen på tvers av sektorer, samt formidle ny kunnskap og nye verktøy for å lykkes med samarbeid på tvers. Vi ønsker også å inspirere til å eksperimentere og prøve ut nye ting.

Hvorfor trenger vi å eksperimentere med nye samarbeidsformer?

Hvorfor fortsetter tverrfaglig samarbeid å være en utfordring tross tiår med innsats? Hvordan kan vi bedre utnytte det enorme potensialet som finnes i samspillet mellom offentlig sektor og frivillige organisasjoner? Disse spørsmålene har vært et viktig utgangspunkt i Fellesløft Trøndelag.

Vi har jobbet med tverrfaglig samhandling i mange år, men en rapport fra Riksrevisjonens om tjenester for barn og unge, viser at samarbeidet ikke har ført til de forbedringene vi hadde håpet på. Det kan handle om at tverrfaglig samarbeid noen ganger kan bli et mål i seg selv, og ikke det kraftfulle verktøyet vi trenger for å skape faktiske endringer.

Etableringen av allianser og nettverk som aktivt utfordrer og utforsker nye former for samarbeid er en god inngang til systemisk arbeid, eller systeminnovasjon.

Fellesløft Trøndelag har gjennom prosjektperioden både deltatt i en nasjonal allianse etablert av Partnerskap for radikal innovasjon i KS, dannet en regional allianse, og etablert et digitalt nettverk for Fellesløft Trøndelag, som var åpent for deltakelse for alle.

Nasjonal Allianse – å bygge kompetanse og kapasitet for systeminnovasjon

Våren 2023 tok KS Partnerskap for radikal innovasjon initiativ til et forprosjekt som samlet aktører fra ulike forvaltningsnivåer, inkludert departementer, direktorater, fylkeskommuner, kommuner, NAV, og frivillige organisasjoner. Målet var å utforske nye samspill og løsninger for å forbedre overgangen fra ungdom til voksenliv. Dette prosjektet hadde også til hensikt å bygge en varig allianse der ulike aktører forplikter seg til å samarbeide over tid gjennom samlinger, verksteder og andre aktiviteter. Gjennom felles møter har deltakerne i alliansen økt sin forståelse for systeminnovasjon og relaterte metoder og verktøy. Ny kunnskap og nye relasjoner har blitt skapt. Vi har utfordret eksisterende systemer på tvers av sektorer og forvaltningsnivå, og virkelig utforsket nye samarbeidsformer.

Du kan lese mer om dette arbeidet i denne rapporten:

[Prosessbeskrivelse. Fra ungdom til ung voksen.](#)

Regional allianse for Fellesløft Trøndelag

Parallelt med den nasjonale alliansen, ble det opprettet en regional allianse i Trøndelag for å styrke samarbeidet mot utenforskap og eksperimentere med nye måter å samarbeide på. Deltakerne i denne alliansen inkluderte KS Trøndelag, NAV Fylke, Statsforvalteren i Trøndelag, Trøndelag Fylkeskommune, Røde Kors-Fellesverket, Blå Kors Steg for steg og IME prosjektet i Studentsamskipnaden. Den regionale alliansen i Trøndelag har hatt et særlig fokus på kollektiv læring og kompetansebygging. Det har også handlet om å lære seg å samarbeide på tvers og bryte ned barrierer for samarbeid.

Alliansen har vært en arena for å integrere kompetanse og prøve ut metoder fra den nasjonale alliansen, og til å arbeide sammen om konkrete initiativ og aktiviteter. Inngangen til jobbingen har vært inspirert av en missionslogikk og fra impact-networks. Du kan lese mer om impact networks her: [Impact Networks: Create Connection, Spark Collaboration, and Catalyze systemic change](#)

Fremtidstenking og involvering av unge:

Framtidstenking og fremtidslaboratorier som metode var det vi i alliansen besluttet oss for å ha som felles aktivitet. Vi har sammen økt vår kompetanse på en tilnærming som heter Future Literacy, som er utviklet av UNESCO.

Future literacy handler blant annet om å trene seg på framtidstenkning og utfordre etablerte antakelser, men brukes også til å skape felles fremtidsbilder. Metodikken inspirerer til nye former for dialog på tvers av aktører, maktstrukturer og fagdisipliner, og gjør oss i stand til å utvide løsningsrommet og ta et mer langsiktig perspektiv i arbeidet. Vi har gjennomført Fremtidslaboratorium med deltakere fra forskningsmiljø, frivillige organisasjoner og offentlig sektor, og satte oss som mål å gjennomføre laboratorium for unge. Læring og erfaring fra dette arbeidet tar vi med oss videre inn i våre respektive organisasjoner. [Her kan du lese mer om Futures Literacy.](#)

Digitalt nettverk for Fellesløft Trøndelag. Vi utforsker løsninger sammen!

I Fellesløft Trøndelag har vi drevet et digitalt nettverk som var åpent for deltakelse for alle som ønsket det. Invitasjon til nettverket ble sendt ut til prosjekter, oppveksts- og helsesjefer, kommunedirektører, ordførere og frivillige organisasjoner. Det var viktig å ha en digital arena for å gjøre terskelen for å delta lavere, og få inn bidrag fra mange deler av fylket. Et viktig steg for å komme videre i vårt arbeid var å komme tettere på kommunene og spille på lag med de som utvikler og leverer tjenester. Det har vært omtrent 20 trønderske kommuner som har deltatt fra ulike tjenester og sektorer, representanter fra mange NAV-ledere, frivillige organisasjoner og forskningsinstitusjoner som SINTEF.

Formål med Nettverket

1. Formidle ny kunnskap og forskning om ungt utenforskap og systeminnovasjon
2. Dele gode eksempler fra Trøndelag
3. Felles læring og erfaringsutveksling
4. Ny innsikt og inspirasjon gjennom samskaping:
5. Motivere til handling og eksperimentering.

Hva vi har oppnådd

Vi inviterte til fem digitale nettverksmøter i 2024.

Erfaringer, læring og resultater fra det digitale nettverket

Samskapingsøktene i det digitale nettverket har bidratt til å bygge et sterkere fellesskap rundt felles utfordringer, ved å samle deltakere fra ulike bakgrunner for å dele innsikt og utforske løsninger sammen. En viktig verdi i tillegg til å bygge nettverk, handlet om å stimulere til en kultur av samarbeid og felles problemløsning.

Oppsummering av nye samarbeidsformer

Nettverk som aktivt utfordrer og utforsker nye former er en god inngang til systemisk arbeid, eller systeminnovasjon.

Gjennom arbeidet i alliansene og nettverkene i Fellesløft Trøndelag har vi fått mange nye innsikter. En av de mest verdifulle lærdommene har vært erkjennelsen av at ekte tverrfaglig samarbeid krever mer enn bare vilje; det krever tid og målrettet arbeid. Samarbeidet blir ofte utfordret av strukturelle og systemiske barrierer som ulike målsetninger, kulturelle forskjeller, samt lover og regelverk som ikke alltid er samstemte. Det tar tid å bli kjent, å utvikle tillit og å finne ut hvordan man best kan samarbeide for å få mer effekt.

Selv om nettverket har gitt verdifulle diskusjoner og innsikter, har det blitt tydelig at samtaler alene ikke er tilstrekkelig for å mobilisere handling i kommunene. Frustrasjonen over å diskutere de samme problemene år etter år uten synlig fremgang har blitt et gjennomgående tema. I det videre arbeidet er det viktig å stimulere til å gå fra diskusjon til implementering av konkrete, virkningsfulle tiltak.

Ledernivået er også en avgjørende pådriver og muliggjørere. Kommunenes innarbeidede måte å gjøre ting på er ikke alltid like godt tilpasset samskaping. En forankring på topp åpner for samhandling på tvers, ressursallokering og eksperimentering. En ledelse som har et bevisst forhold til systeminnovasjon vil kunne sikre at handlingsrommet brukes til faktiske endringer, og ikke bare videreføring av tidligere praksis. Her kan en også vise til de erfaringene som kom ut av NTNUs forsknings- og innovasjonsprosjektet **SAMVERDI**. Her så en blant annet på om mer samskapende ledelsesformer kan fremme sentrale fellesskapsverdier og øke kommunenes ressurseffektivitet og tjenestenes treffsikkerhet.

Men vårt mål er klart: å mobilisere aktører og ressurser og bygge en helhetlig ramme rundt ungdommene, som sikrer at hver sektor ikke bare bidrar isolert, men jobber mer koordinert sammen. Samarbeidsformer som felles samskaping og læringsfellesskap kan, hvis de fasiliteres på gode måter, være med på å drive reelle endringer gjennom nye initiativer og felles innsatser.

4 Ny retning

Mål:

Fellesløft Trøndelag har som ambisjon å skape en felles retning for arbeidet med ungt utenforskap i regionen. Målet er å skape en felles visjon for hvordan vi inkluderer flere unge, en visjon som kan gi håp og tro på fremtiden - både for unge i dag og for de aktørene som skal jobbe sammen om denne utfordringen.

I Fellesløft Trøndelag har vi satt oss et stort mål: Vi vil forandre hvordan vi jobber med ungt utenforskap i regionen vår. Vi er ute etter en ny visjon som ikke bare gir håp for fremtiden, men som også får alle relevante aktører til å trekke i samme retning.

Hvorfor trenger vi en ny retning?

La oss være ærlige, de gamle metodene og de isolerte tiltakene har ikke klart å takle de virkelige årsakene til utenforskap blant unge.

Et viktig utgangspunkt for prosjektet er erkjennelsen av at vi må jobbe på nye måter, og med nye tilnærminger til arbeidet. Fra kunnskapsgrunnlaget vet vi at en av hovedutfordringene er at vi jobber for fragmentert, og at statistikken viser at vi ikke lykkes godt nok med å skape endringer på området. Det var viktig å kunne kommunisere tydelig den endringen vi snakket om inn i arbeidet.

Arbeidsgruppa satte i gang en felles prosess på tvers av KS, statsforvalter, fylkeskommunen og NAV for å skape eierskap til behovet for økt kunnskap, forståelse og ferdigheter til å jobbe systemisk og tverrsektorielt.

Som organisasjoner har hver og en av oss en viktig samordnings- og pådriverrolle ovenfor kommunene, vi har arenaer og møteplasser der vi kan løfte opp problemstillinger, få og gi ny kunnskap og finne felles løsninger. Vi jobber mot samme målgruppe, møter mange aktører ute i kommunene og de samme felles grunnleggende utfordringene.

I utredning til [regjeringens samfunnsoppdrag for barn og unge](#) ble en av de største systemutfordringene som ble beskrevet at det er mange aktører som har samme målgruppe og like satsinger, men som ikke er koordinerte. Vi kan oppnå enda mer effekt om vi gjennom Fellesløft Trøndelag samler våre ressurser og samhandler mer formalisert på regionalt nivå. En viktig inngang ble derfor å se innsatsene våre i sammenheng og finne løsninger i fellesskap.

Systeminnovasjon som guide.

Gjennom tverrsektorielt samarbeid mellom KS, Statsforvalteren i Trøndelag, Trøndelag fylkeskommunen og NAV Fylkes Trøndelag, har vi bygget en felles forståelse, fått mer kunnskap om hverandre og lagt nye strategier. Dette arbeidet har krevd at vi lærer og tilpasser konsepter for systeminnovasjon til vår egen kontekst.

Hvordan snakker vi om endringen på en måte som folk forstår

Effektiv kommunikasjon om denne nye tilnærmingen har vært avgjørende. “7 måter vi kan endre hvordan vi jobber på” har fungert som et rammeverk for å guide og inspirere vår praksis og har gjort våre intensjoner håndgripelige og forståelige for alle aktører. Vi har jobbet med å «oversette til trøndersk»

Det har vært viktig å synliggjøre gjennom eksempel på praksis og tilnærminger vi har i dag som vi må endre.

«7 måter vi kan endre hvordan vi jobber på»- Perspektivskifter

For å konkretisere har vi utviklet vi «7 måter vi kan endre hvordan vi jobber på» som en veileder til hvordan praksis kan endres for å lykkes bedre. Det har fungert for å gjøre endringen mer håndgripelig og forståelig for alle involverte parter.

Hvert av de syv måtene adresserer spesifikke utfordringer og presenterer løsninger som er utviklet for å styrke den felles effekten av våre tiltak og forbedre koordineringen mellom sektorer.

- Fra å bruke mest ressurser på reparasjon til å satse på forebygging.
- Fra å se på unge som brukere til å involvere dem som en del av løsningen.
- Fra fragmentert arbeid til en mer helhetlig innsats på tvers av aktørene som jobber med unge.
- Fra å ha en vitende til en lyttende posisjon. Vi skal bli bedre på å relasjoner og bli kjent med den enkeltes behov.
- Fra konkurrerende og ulike praksiser mellom fagområder og sektorer som jobber med unge til felles mål og visjoner for arbeidet på tvers av aktørene/hjelpeapparatet.
- Fra å fortsette å gjøre enda mer av det som vi har gjort og som vi vet ikke fungerer, til å utvide vårt perspektiv på hvordan fremtiden kan se ut gjennom å jobbe med framtidsscenarier.
- Fra oppfatningen av at offentlig sektor som skal løse alt, til samskaping av gode liv sammen med frivillige og private aktører, innbyggerne og de det gjelder.

Den kanskje viktigste utfordringen er at samfunnet bruker mye ressurser på unge etter at de har falt utenfor, i stedet for å investere i løsninger som hindrer utenforskap i utgangspunktet. Det er mange tiltak og prosjekter som jobber med spesifikke utfordringer, som for eksempel frafall i videregående skole og psykisk utfordringer blant unge. Dette er reelle problemer, men kan også sees på som symptomer på at det er noe som er feil i samfunnet. Vi må i større grad våge å lete etter rotårsakene til at dette oppstår og utfordre tankesettet, verdiene og kulturen vår. Unge som er i risikozonen for å falle utenfor, må fanges opp tidligere gjennom bedre samarbeid mellom tjenestene.

Utvikling og spredning av prinsipper for hvordan vi skal jobbe.

Etter inspirasjon fra Årshuskompasset og systemmetodikk har Fellesløft Trøndelag jobbet med å utviklingen av klare prinsipper for arbeidet med ungt utenforskap. Dette fungerer som retningslinjer og føringer, som alle involverte parter kan strekke seg mot. De er laget for å peke ut en tydelig og effektiv retning for hvordan vi kan forbedre systemene som påvirker ungdommen vår. Prinsippene har blitt brukt som verktøy for å formidle vår visjon og metode og for å bidra til å de kan bli integrert i konkret arbeid.

I samarbeid med Statsforvalteren i Trøndelag har disse prinsippene blitt inkludert dem som vedlegg for de som søker skjønnsmidler til prosjekter som jobber med ungt utenforskap. Prinsippene fungerer som en veileder og inspirasjon for kommuners prosjektsøknader og strategiske planer. Tilbakemeldingene fra Statsforvalteren viser at flere søknader nå integrerer disse prinsippene. Dette er et tegn på at prinsippene ikke bare har teoretisk verdi, men også kan ha praktisk relevans og effekt.

Gjennom workshops, presentasjoner og samarbeidsmøter har vi kunnet spre kunnskap om arbeidet i Fellesløft Trøndelag. Tilbakemeldingene fra deltakere viser at det er forståelse for nødvendigheten av systeminnovasjon, og mange er motiverte til videre arbeid.

Videre har vi arrangert enkeltmøter med kommuner for å gå mer i dybden om hvordan systemisk tenkning kan anvendes i praksis. Disse møtene har gitt en god mulighet for tilpasset veiledning og vi håper det har bidratt til å styrke de lokale tiltakene.

Ved å integrere disse prinsippene i etablerte strukturer som tilskuddsforvaltning, har vi klart å føre tankegodset videre på en måte vi håper vil styrke og inspirere videre arbeid mot ungt utenforskap ute i kommunene. Vårt mål er at det på sikt kan bidra til å sikre at våre nye ideer og tilnærminger blir en del av den regionale og nasjonale dialogen om beste praksis.

En stor del av prosjektet har handlet om å kommunisere budskapet om nye tilnærminger og perspektiv og vise hva det kan handle om å jobbe fra et systemisk perspektiv, gjennom å komme med konkrete eksempler.

For å spre budskapet har vi brukt flere plattformer:

- «Det er nå det gjelder». Filmene/webinarene våre fra Fellesløft Trøndelag har vært viktig for å formidle våre metoder og tilnærminger, og har samtidig løftet og delt erfaringer med arbeid i vår region.
- Nettverksmøter, konferanser og eksisterende nettverk: Vi har kommunisert budskapet vårt og fortalt om Fellesløft gjennom nettverket for Fellesløft, og i etablerte nettverk som Velferdsnettverket, Barn og unge nettverket, Karrierenettverket, Etatsledernetttverket m. flere.
- Ledergrupper og samlinger hos Statsforvalter og NAV, i ordførerforum, på kommunedirektørsamling, i FOUI nettverket i Trøndelag

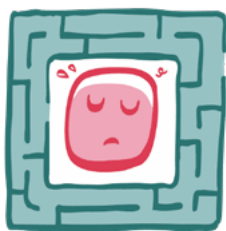
Resultater og refleksjoner

Gjennom disse tiltakene har vi lyktes med å spre kunnskap og engasjement, etablere et felles kunnskapsgrunnlag og kommunisere på tvers av organisasjonene. Vi har opplevd stort engasjement og interesse for arbeidet vårt.

Til tross for at vi har vært på mange arenaer og snakket om Fellesløft Trøndelag står vi overfor utfordringer med å implementere nye tilnærmingen på alle nivåer. Dette er arbeid som krever tid og en større organisatorisk forpliktelse.

5 Stimulere til innovasjon og eksperimentering

Mål:

Vi bygger videre på eksisterende arbeid i regionen. Prosjektet skal stimulere til nye, innovative arbeidsmetoder, blant annet gjennom å vise til Statsforvalterens skjønnsmidler.

Fellesløft Trøndelag har utforsket nye arbeidsmåter og løsninger. Gjennom hele prosjektet har vi fokusert på å gjøre kunnskap om systeminnovasjon praktisk anvendbar og å teste ut nye tilnærminger for å håndtere ungt utenforskap. Dette har handlet om å kartlegge hindringer og hvordan vi kan bruke handlingsrommet til å finne fram til effektive og treffsikre måter å jobbe på.

Praktiske tiltak og webinarer

Webinarene, samskapingsøkter og workshop har vært viktige arenaer for å utforske og stimulere til å eksperimentere og prøve ut nye fremgangsmåter. Ved å kombinere innsikt fra forskning og praksis har vi vist hvordan ulike aktører kan ta tak i utfordringene. Utvalgte pilotkommuner og lederteam har vi vært tettere på og de har fordypet seg i materialet og koblet det til sine egne utfordringer.

Samskapingsøkter og workshops har gitt rom for felles læring og innsikt og har stimulert til gode diskusjoner om direkte anvendelse av kunnskapen.

I våre samskapingsøkter brukte vi verktøyet for samskaping fra VOXT til å jobbe med konkrete problemstillinger. Dette verktøyet (VOXT) har vært effektivt for å tilrettelegge for god dialog og konkretisering av samarbeid på tvers av sektorer. Gjennom korte, konkrete eksperimenter har vi kommet opp med ideer og nye løsninger på utfordringene med ungt utenforskap.

Viktigheten av eksperimentering i arbeidet mot Ungt Utenforskap

Selv om nettverket har skapt verdifulle diskusjoner og innsikter, er ikke et slikt nettverk alene tilstrekkelig til å stimulere til aktiviteter i kommunene. Mange deltakere påpekte at selv om de var enige om utfordringene, var det behov for å gå fra samtale til konkrete tiltak. Det er en frustrasjon over å diskutere de samme utfordringene over år uten å se fremdrift.

Fellesløft Trøndelag har utviklet et konsept for eksperimentering i kommunene, slik a vi kunne være tettere på og gi støtte for å hjelpe kommunene i gang. Målet var å tilrettelegge for strukturer som skulle gjøre det enklere å arbeide målrettet med små, håndterbare eksperimenter, slik at de raskt kunne oppleve både framdrift i arbeidet og kjenne på mestring og læring.

Teknologi og verktøy for samskaping: Vi har tilpasset et dialogverktøy utviklet av VOXT til vårt prosjekt, et verktøy som fasiliterer samskaping og dialog på tvers av sektorer. Dette er et viktig verktøy for å bryte ned siloer og skape felles forståelse av utfordringene. Bruken av ny teknologi er sentral i vår tilnærming, da vi ser at dette er nøkkelen til innovasjon og utvikling i kommunene.

Evaluering og justering: Etter hver sprint evalueres resultatene for å trekke ut læring: Hva fungerte? Hva kan justeres? Hva tar vi med oss videre? Denne kontinuerlige evalueringen gir kommunene en mulighet til å forbedre og tilpasse innsatsene fortløpende, noe som er avgjørende for å skape varig endring.

Nettverk for læring på tvers av kommuner: Vi etablerer også et nettverk på tvers av kommuner for å skape et fellesskap og muligheter for læring på tvers. Dette nettverket gjør at kommunene kan dele erfaringer, suksesser og utfordringer, og på den måten dra nytte av hverandres innsats. Dette samarbeidet styrker både enkeltkommuner og regionen som helhet, ved å utnytte kunnskap og ressurser på tvers.

Nasjonal kontekst: Fellesløft Trøndelag er en del av en nasjonal kontekst og bidrar til det nasjonale samfunnsoppdraget. En viktig del av arbeidet er å kartlegge systemutfordringer og hindringer som dukker opp underveis i arbeidet, utforske dem og dokumentere dem. Disse innsiktene vil bli spilt opp til partnerskap for radikal innovasjon og brukes i utviklingen av nasjonal politikk og regelverk. På denne måten vil erfaringene fra trønderske kommuner bidra til å identifisere behov for endringer på nasjonalt nivå, som igjen kan styrke innsatsen for barn og unge over hele landet.

Mission-tankegang og strategisk utvikling: Inspirert av mission-orientert innovasjon, setter vi felles utfordringer i sentrum og samler nøkkelaktørene rundt disse for å finne løsninger. Denne strukturerte, men fleksible tilnærmingen sikrer en felles forståelse av problemene, som gir bedre samhandling og mulighet til å utnytte ressurser mer effektivt på tvers av sektorer.

Oppsummert: Fellesløft Trøndelag gir kommunene verktøy, teknologi og støtte til å styrke tverrsektorielt samarbeid gjennom små eksperimenter som gir mestring og framdrift. Vi kombinerer innovativ teknologi, evaluering og justering underveis med etablering av et nettverk for læring på tvers av kommuner. Erfaringene fra dette arbeidet spilles opp til det nasjonale nivået og bidrar til utvikling av politikk og regelverk som kan møte komplekse samfunnsutfordringer. Denne skrittvisе tilnærmingen sikrer kontinuerlig læring og tilpasning, og gjør at kommunene kan fortsette arbeidet på egen hånd, samtidig som de samarbeider med andre kommuner om å møte utfordringer som ungt utenforskap.

Åtte anbefalinger til videre arbeid

For å styrke innsatsen mot ungt utenforskap, anbefaler vi å implementere følgende tiltak:

For å jobbe mer effektiv og målrettet for å forebygge og redusere ungt utenforskap kreves det målrettede initiativer som styrker tverrfaglig samarbeid. Inspirert av Fellesløftets målsetninger vil vi løfte disse anbefalingene for å bidra til/sikre en mer treffsikker, koordinert og effektiv innsats i arbeidet.

Anbefaling: Ledelsesforankring og strategisk planlegging

For effektivt å håndtere ungt utenforskap kreves sterk ledelsesforankring og strategisk planlegging:

1. Etablere strukturer for samhandling:
 - Ledelsen må sikre strukturer og rutiner som støtter samhandling og tverrsektorielt arbeid, og gi ansatte mandat til å prioritere dette.
2. Integrere i strategisk og samfunnsmessig planlegging:
 - Forebygging av ungt utenforskap bør være en prioritet i kommunens overordnede planverk, med fokus på koordinering av tjenester og tiltak på tvers av sektorer.

Anbefaling: Etabler læringsarenaer og nettverk for samskaping

1. Etabler flersektorielle partnerskap:
 - Inkluder aktører fra både privat og offentlig sektor, samt frivillige organisasjoner, for å sikre bredt samarbeid og unngå silotenkning.
2. Utvikle tverrfaglige samarbeidsplattformer:
 - Skap både fysiske og digitale arenaer for deling av kunnskap og utvikling av innovative løsninger.
3. Frem koordinert innsats:
 - Organiser tverrfaglige arbeidsfellesskap for å fremme helhetlige løsninger og felles måloppnåelse.
4. Fasilitert eksperimentering og deling:
 - Prøv ut nye løsninger som fremmer systemforandringer og del effektive praksiser.
5. Bygg kapasitet for samskaping:
 - Styrk lokal kompetanse på samskaping og tjenstedesign gjennom kompetanseoverføring og kunnskapsdeling.

Anbefaling: Sett mission-drevne mål på tvers av aktører

1. Sett konkrete mål:
 - Definer mål som er tydelige og målbare, og som motiverer ulike aktører til å arbeide sammen mot felles mål.
2. Frem en felles retning:
 - Utvikle en felles visjon som forener offentlig sektor, frivillighet og næringsliv, og skaper håp og tro på fremtiden for unge.
3. Implementer kollektiv påvirkning:
 - Organiser innsatsen i tråd med prinsipper for kollektiv påvirkning, både på strategisk og operativt nivå for å sikre samordnet handling.
4. Fremme tverrfaglig samarbeid:
 - Bruk en mission-tilnærming for å fasilitere samarbeid på tvers av fagområder, sektorer og aktører, og fremme utviklingen av mangfoldige løsninger.

Disse tiltakene vil styrke samarbeidet og effektiviteten i arbeidet mot ungt utenforskap, og hjelpe til med å samle nødvendige ressurser og energi mot dette felles målet.

Anbefaling: Utvid lokalt handlingsrom og eksperimenter med nye samarbeidsformer

For å styrke arbeidet mot ungt utenforskap, er det viktig å utnytte og utvide det lokale handlingsrommet gjennom eksperimentering med nye samarbeidsformer og tilnærminger:

1. Utforsk og utvid handlingsrommet:
 - Identifiser og utnytt eksisterende ressurser og kapasiteter som ikke er fullt ut benyttet. Dette inkluderer personell, teknologi, og lokale aktører både fra privat og frivillig sektor.
 - Vurder hvilke vellykkede modeller eller prosjekter fra andre kommuner eller land som kan tilpasses og implementeres lokalt.
2. Eksperimenter med nye tilnærminger:
 - Ta initiativ til å prøve ut løsninger som kan virke radikale, men som har potensial til å skape gode resultat. Dette krever en vilje til å ta risiko og en åpenhet for innovasjon.
3. Styrk tverrfaglig samarbeid:
 - Frem ledelsen og styrke ledelsesstrukturene i tverrfaglige team for å sikre effektiv bruk av handlingsrommet.
 - Invester i kompetanseheving for å styrke teamenes evne til å håndtere komplekse utfordringer gjennom samarbeid og innovasjon.
4. Identifiser umiddelbare tiltak:
 - Still spørsmålet: «Hvilket handlingsrom har vi til å sette i gang ting umiddelbart?» Dette omfatter å identifisere og implementere tiltak som kan iverksettes raskt innenfor eksisterende systemer og regelverk.

Anbefaling: Forsterk eksisterende innsatser og tjenester som viser gode resultat

1. Identifiser lovende praksiser:
 - Gjennomgå og vurder nåværende tjenester, innsatser og prosjekter for å identifisere de som har hatt positiv effekt på ungt utenforskap. Dette kan inkludere både kvantitative resultater og kvalitative tilbakemeldinger fra brukere og samfunnet.
2. Analyser suksessfaktorer:
 - Undersøk nøye hva som gjør disse praksisene effektive. Var det identifisert noen systembarrierer og hvordan ble disse forsert. Dette kan omfatte spesielle arbeidsmetoder, teknologibruk, eller måter å engasjere målgruppen på.
3. Skaler og forsterk:
 - Basert på analysen, utvikle planer for å skalere opp og forsterke disse tjenestene. Dette kan inkludere økt finansiering, utvidelse av målgruppen, eller implementering av modellen i andre områder.
4. Fasilitert kunnskapsdeling:
 - Opprett system for deling av beste praksiser internt og med andre kommuner eller organisasjoner. Dette kan hjelpe til med å spre effektive løsninger og inspirere til nye tiltak andre steder.

Anbefaling: Ungdomsinvolvering i viktige planleggings- og beslutningsprosesser

For å sikre at tjenester og tiltak rettet mot ungt utenforskap treffer, er det viktig å involvere unge direkte i planleggings- og beslutningsprosesser.

1. Utvikle inkluderende involveringsmetoder:
 - Finn gode måter å inkludere unge på i beslutningsprosesser. Dette kan omfatte nye digitale plattformer, interaktive workshops, og ungdomspaneler som gir unge muligheten til å uttrykke sine meninger og behov.
2. Sikre relevant og tilpasset hjelp:
 - Tilpass tjenestene basert på innsikt hentet direkte fra ungdommene. Dette sikrer at tilbudene møter deres faktiske behov og bidrar til bedre resultater.
3. Styrke unges påvirkningskraft:
 - Implementer strukturer som gir unge reell påvirkningskraft. Synliggjør hvordan deres input påvirker endelige beslutninger.
 - Synliggjøre resultater av medvirkning: kommuniser tydelig hvordan ungdomsinvolvering har ført til konkrete endringer og forbedringer i tjenestene. Dette kan motivere flere unge til å engasjere seg.
 - Utfordre de vanlige måtene å involvere unge på og utforsk nye tilnærminger. Still spørsmålet: «Hvordan kan unge medvirke på måter der de opplever at deres bidrag er verdifullt og meningsfullt?» Dette krever en løpende evaluering og tilpasning av involveringsmetoder.

Anbefaling:**Kontinuerlig evaluering**

Når vi prøver ut å ut nye samarbeidsformer og involveringsmåter i praksis er det viktig å evaluere og justere underveis.

1. Lag strukturer for jevnlig evaluering og justering av tiltak og innsatser.
2. Involver unge direkte i evalueringen av tjenestene som påvirker dem. Dette sikrer at deres perspektiver og behov tas med i evalueringen og i de påfølgende forbedringene.
3. Prøv ut nye tiltak i liten skala: Start med små eksperimenter før de implementeres bredt. Dette gir mulighet for raske justeringer basert på direkte erfaringer og tilbakemeldinger.

Anbefaling:**Ta i bruk ressurser som er utviklet i Fellesløft Trøndelag**

Fellesløft har utviklet ressurser for å støtte kommuner og andre organisasjoner i det videre arbeidet. Ressursene kan bidra med innsikter som kan gjøre det lettere å gå fra teoretisk kunnskap til praktisk handling og for å styrke kapasitet og forståelse av systemendringer. Vi anbefaler å

1. Bruke webinarne aktivt:

- Samle ledergrupper og ansatte for å se webinarne sammen. Dette kan bidra til en felles forståelse av utfordringer og muligheter. Fasilitere refleksjonsøker og tilrettelegg for gruppediskusjon eller workshop basert på spørsmålene som er laget til hvert webinar. Reflektere over hvordan innholdet kan anvendes i deres kontekst.

2. Bruke ressurser og verktøy fra veilederen:

- Integrer og anvend verktøyene beskrevet i veilederen, som «De fire nøklene for systemendring.» Disse verktøyene kan gi praktisk støtte til å identifisere muligheter for endringer i organisasjonen.

Se også vår rapport: [«Fellesløft Trøndelag Å arbeide med ungt utenforskap- Fra teori til resultater](#)

AVSLUTNING – FELLESLØFT TRØNDELAG:

Er vi på vei mot mer bærekraftige løsninger for ungt utenforskap?

Fellesløft Trøndelag har utfordret tradisjonelle tilnærminger og skapt nye veier for å forebygge og redusere ungt utenforskap.

Prosjektet har gitt oss verdifulle erfaringer og innsikter som har endret måten vi forstår og håndterer ungt utenforskap på. Vi har sett at mange av utfordringene handler om systemer og strukturer som ikke fungerer godt nok, og at løsningen ligger i å endre måten vi jobber på. Ved å introdusere missions-tankegang og systeminnovasjon har vi fått et nytt språk og en ny verktøykasse for å møte komplekse samfunnsutfordringer. Dette har gitt oss en tydeligere problemforståelse og en felles retning for arbeidet.

Fellesløft Trøndelag har skapt en plattform for læring og erfaringsdeling på tvers av kommuner og sektorer. Gjennom nettverk, workshops og allianser har vi bygget sterke relasjoner og delt et felles tankegods som har inspirert til nytenkning og eksperimentering. Vi har også sett at missions-tankegangen ikke bare er en teori, men en praktisk måte å jobbe på som gjør det mulig å sette ambisiøse mål og finne nye løsninger sammen.

Men arbeidet stopper ikke her. Ungt utenforskap er en kompleks samfunnsutfordring som krever utholdenhet, innovasjon og vilje til å utfordre etablerte strukturer. Det krever også lederskap og strategisk forankring for å integrere lærdommene fra Fellesløft Trøndelag i eksisterende planer og praksis.

Fellesløftet har gitt oss et godt grunnlag, men for å virkelig gjøre en forskjell må vi sette i gang flere konkrete og innovative tiltak i kommunene. Det er i kommunene ungdommene bor, går på skole, leter etter jobb og bygger fremtiden sin. Det er der vi kan se resultater av gode og effektive tiltak, og det er der vi kan se at flere unge blir inkludert i arbeid, utdanning og samfunnsliv og får muligheten til å leve gode liv.

For å lykkes må vi ta i bruk det vi har lært og våge å eksperimentere og prøve ut nye løsninger. Vi må være modige nok til å endre måten vi jobber på, og vi må tørre å utfordre etablerte strukturer og tenkemåter. Samtidig må vi fortsette å samarbeide på tvers av sektorer og nivåer, og vi må gi ungdommen en stemme i arbeidet. Det er de som vet best hva som skal til for å lykkes, og det er deres fremtid det handler om.

Som en av medlemmene i styringsgruppa for Fellesløft uttrykte det: «Vi kan ikke fortsette å sparke småstein og håpe på at ting ordner seg av seg selv.» Vi må flytte de store steinene – de strukturelle hindringene som står i veien for å lykkes bedre i møte med denne samfunnsutfordringen. Dette betyr at vi må utfordre gamle måter å jobbe på, være åpne for nye løsninger og ha mot til å endre oss selv når det trengs. Ja, det blir vanskelig. Ja, det blir ubehagelig. Men det blir også verdt det.